

Драгољуб Јекнић

Гост на трагач

(Димитрије Николајевић: Гост на трагач, Светлост, Крагујевац, 1971.)

Три кључне речи најновијег Николајевићевог песничког рукописа — даљина, жаруља, погибељ — сведоче песникову људску и стваралачку дилему, неизвесност и неискљученост обала између којих питање гост на трагач јесте и суштински одговор пред променама постојања и у слућњи круга. Николајевић је, дакле, пре свега, песник подељености и неприлагођености. Човек у њему — то је биће које маме обале, али га ни једна не привлачи, јер су тек скупа целина на коју се може пристати. Отуда у свим овим песмама жар и немир пукотине то место одакле тече слика и емоција се кида до неместа.

Издавајући наглашено питање—одговор на чело своје књиге, Николајевић је одредио себе-биће у простору, и сва његова наредна кретања јесу покушаји бића да доспе до релација које мисао и осећање заказују. У песми „Усуд и вино исконско“ кретање бића у простору сасвим је ограничено, оно је „сведок и гост времену“, нешто што подсећа на завршни облик егзистенције, на његову пригађеност пред најсудбинскију метаморфозу. „Јер, нема твог пламена који нисам горео“ и „нема извора са кога, љубави, пун крчаг не понех“, вели песник-биће које је сада мета „ветровима на раскршћу“ — „док

се до мрвица вучем и препознајем“. Управо таква атмосфера, атмосфера притајености пред скок звери, карактеристична је одлика најновије Николајевићево књиге. Емоције се сужавају, осећања топе у ватри мисли које су најсигурнији контакт са непознатим, сонде до узалудности или наде, до праха или љубави.

У неко вече кад мрак под
кораком ко песак зашкрипи
И уместо пламења у оку
заискри свитак,
Дође час кад ствари се
претварају у течност, па
сипи

С небеса
Дубина ужаса,
А ти стојиш изложен омами
чудеса

Немушт
И плитак.

Такав је уопште песников однос према свету, зачуђеност и омамљеност, дубина и прозраност празнине и немушност и плиткоћа бића које више слути него што сазнаје, више сумња него што искуством потчињава.

Ноћ, вече — најсигурнији су, најчешћи временски интервали кад песник Николајевић полази у потрагу за својим идентитетом или ликом. „Глас свој“ отимајући „од кама или рбе“ полази се увек од себе, из себе, из своје праисконске неистражености и згуснутости „Јер, у мени је Онај кога не познајем“, па потом даље:

све од човека до човека
као од камена до камена —

По
ве
ља

спотичући се док „тренутак да-
љином осветљава и узима“, док
„време куша оним што се зби-
ва“, док „омражена stoleћа ис-
питују... поданост корену и
речи, местима напуштеним и
онима која ћу тек, ишчуђавају-
ћи се, открити овако много-
струк у сужањству“. Ослобађа-
јући се старих патњи, песник
је станице нових, увек на
„крилима огњеног тренутка“,
увек тај који „уместо бескра-
ја“ скупља „парчад живота као
прскотине бомбе“. Осетљив на
коби и страве“, „често савијен
од удара“ видимо га где „тра-
жи скровито место“, у ствари
сам корен своје патње, извор
мислима, лек од говора и прах
ћутања као звезда која је од-
слушала своју висину. Гост у
овом времену, песник је тра-
гач и за својим исходиштем,
трагач за својим пореклом. Та-
ко су и настале две међу нај-
бољим Николајевићевим пес-
мама ове књиге „Ноћ, а изнад
ње Донжон-кула, високо“ и „Кад
отац ми ко боштво долази“.

Поред осталог обе ове песме
јесу и језички успеле творевине.
Речи су отвориле своје про-
лазе, понудиле најбоље своје
комбинације од којих је пес-
ник изабрао ону која има пот-
пун печат оригиналности. По-
себно у другој „Кад отац ми
ко боштво долази“ где су реф-
лексива и осећање остварили
спој из кога не сева пламач
узалудне лепоте већ тихо се
трени прах смисла, обнове и
стварања.

Леп успех представља и пес-
ма „Повратак певача“ у чијој
смирености ослушкујемо ритам
света а ни једна сувишна реч
сведочи стваралачку зрелост
Димитрија Николајевића који
у поезији и од поезије не зах-
тева решења ни ставове већ
релације и загометку. То је
срећно избегавање линије, прав-
ца којим се многе песничке
творевине упућују не стижући
нигде. Напротив, закривљеност
Николајевићеве песме, немир-
пукотине, закривљеност је са-
ме смрти која се на много мес-
та слуту у овом рукопису као
простор ком управо стремимо